

D. A. G.

DISSERTATIO HISTORICO-POLITICA

A THENAS
IN
BENE MERITOS
INGRATIAS,
EXHIBENS
Quam

Indultu Ampliss. Facult. Philos.

SUB PRÆSIDIO

Celeberrimi VIRI

Mag. HENRICI HASSEL

Eloq. Prot. Reg. & Ord.

Coll. Phil. h. t. Dec. Spectabilis.

*In illustri ad Auram musarum sede Exam
inandam modeste defert*

AND. VENVS Fil.

die IV Martij. Anni M.D.CC.XXXII.

A B O E,

Impressit Officina Kiämpiana.

H. Nobe

1822.11

1822.11

I. N. 7.

Quidem omni populo, qui civitatem liberam constituit, maximus amor libertatis semper insedit, tantus certe, ut ad eam tuendam omnes contulerit vires, nullos pro ea farta teftaque habenda labores non sustinuerit; Athenienses tamen hujus conservandæ studio adeo flagrasse legimus, ut quod Populo Romano tribuit Livius, optimo jure de his dictum putari possit: *Libertatis inquit prima erat cura*.

ra, ac nescio an nimis undiq;
eam minimis quoque rebus
muniendo, modum excesserint.
Hinc saepe libertatem etiam
cum nullus ejus adesset à
jactura metus, vel suspicio-
nibus præstructum ibant, vel
invidia in prudentiæ societa-
tem assumpia, cavebant, ne
magna virtus, quæ privatam
supergrederetur fortæ, ad
parandum regnum excellen-
tissimo cuiq; esset invitamen-
tum. Nec tantum à civi
quocunque, quem aut opi-
bus, aut virtute & gratia a-
pud multitudinem valere in-
telligerent, libertati suæ ti-
mebant, eosque propterea,
ac si invidia pro crimine suf-
ficeret, plecti quam inno-
xios

xios haberí maluerunt, vel
saltem putarunt odio ha-
bendos; sed ducum etiam su-
orum virtute ac auctoritate
non raro offendebantur, eos-
que, quod per illos via ad
Tyrannidem patere videba-
tur odio ac pœna, tanquam
occulte subnascentia mala,
supprimendos judicabant.
Hinc factum, ut tot in ea
gente, totius Græciæ alio-
qui facile principe, viri ex-
cellentes partim exilio, par-
tim etiā morte fuerint mul-
etati. Unde autem enata a-
pud eos tanta fucrit liberta-
tis Zelotypia, aut huic præ-
ceteris gentibus contigerit
libertate sua tanta cum seve-
ritate uti, ductu Divino Tu-

A in censendo C. L. aquita-
te fretus, qualicunque com-
mentatione indagare consti-
tui, variis asperitatis hujus
exemplis, multandique mo-
dis, quibus ea exercebatur,
prius enarratis.

SECTIO PRIOR.

§. I.

ATque in operis quidem
initio non alienum est
cognoscere, utrum Græcis
universis ista in Duces suos
severitas tribuenda veniat,
an certis tantum Græciæ ci-
vitaribus? Quod dubium ut
tollatur, primum de Græcia
libera & proprie ita dicta ser-
monem esse nobis non ob-
scurum est, exclusis Mace-
doniæ

donice & Epiri regnis, quæ
etiam late accepta Græcia
complectitur. Jam quam-
quam in hac Græcia singulæ
gentes ac respubicæ, in quas
distributa fuit, existimari
possint belli ducibus propriis
non eguisse, quod earum
minores libertatem societa-
tibus majorum tuerentur,
eoque submissa ad mutuam
detensionem auxilia, majo-
rum auspiciis credantur ad-
ministrata; nihil tamen mi-
nus, ut hac ipsa in terra il-
lustris magnorum Heroum
natio exstitit, ita nullam sere-
ejus gentem fuisse videmus,
cui non contigerit & arma
contra aliam suis auspiciis su-
mere, & propiorum ducum

virtute inclarescere; neque enim Athenienses solum in Lacedæmonios, aut hi in illos bella intulere, illi ductu vel Cononis vel Philoclis, hi prætoribus vel Calliatida vel Lysandro; sed & Messenii imperatore Aristomene cum Laconibus; Sicyonii duce Arato contra Macedones, Arcades cum Spartanis sub Philopœmene, alii cum aliis, suorum ductu, de rerum summa, aut certe pro libertate dimicarunt.

§. II.

Quantum autem ex Græcorum monumentis mihi quidem innotescere potuit, vix ullum Græcae nationis

tionis populum deprehende-
re licebit, in quo tam so-
lenne fuit, potentiam, o-
pesque eminentiorum, vel
ducum virtutem, aut ca-
sus in rebus gerendis im-
prosperos suspicionibus &
poena infectari, nisi quod
& apud Lacedæmonios non
nulla hujus austерitatis ex-
empla extare contendas,
qvibus etiam potestas opibus
& licentia crescens ac nimii-
um dilatandi fines desideri-
um sui impotentiam feeis-
se videtur, ut nec omni-
no ab hac reprehensione ab-
fuerint. Thebanos quidem,
quos autoritate & fama pro-
ximos Atheniensibus & Spar-
tanis fecit Epaminondæ,

quam

quamdiu vivus esset, virtus
& prudentia, capitis sup-
plicium huic Duci minita-
tos fuisse, memoriae pro-
dunt scriptores, quod qua-
tvor mensibus diutius, quam
lege præfinitum foret, im-
perium retinuisset. Qvia au-
tem literæ legis tenacius
quam decuit, inherendo,
non intelligere se profiteban-
tur salutem publicam, supre-
mam illam legem, directricē
esse inferioris, cuius men-
tem ad illam prudenier in-
flexit Epaminondas; magis
id simplicitati ipsorum, quos
aliоquin crassos fuisse, &
per contemptum porcos ap-
pellatos constat, quam ma-
litiae tribuendum videtur.

§. III.

§. III.

Inquiremus ergo, quod proximum est, an Lace-dæmonii videri possint non immunes fuisse ab ingrato affectu in quosdam bene de ipsis meritos. Potestatem sane, quæ Ephoris summa competit, tyrannicam Plato vocari posse afferit: nec aliud quam fævitiam in duces suos arguit, quod in Agide refert Plutarchus: Ephoros nimirum solitos non quoq; anno, captata sera- na nocte, & intermestri luna cœlum contemplari, & si forte transcurrentem stellam notassent, de patrato aliquo facinore in suspicionē reges rapere, & carceribus addi cere

cere, non antea extrahendos, quam Apollini, qui in consilium poscebatur, visum fuisse. Occisum sane hoc civium suorum rigore fuisse Agin idem prodit Plutarchus. Sed hoc tamen quod nunquam antea apud Lacedæmonios accidisse

H. Officior. Cicero affirmat, cum ad
coercendum institutum A-
gidis de possessionibus pub-
licandis, præter Plutar-
chum idem factum fuisse
testetur non tam invidi-
am rerum ab eo præclarè
actarum, quanquam &
hoc dici possit, quod ob
bella cruentissima cum
Atheniensibus gesta o-
ptimè de ipsis meritus es-
set:

fer: quam fervoris, in pro-
pugnanda circa opes possi-
dendas inæqualitate afflue-
ta, incontinentiam arguit.
Exagitat hoc propositum
Agidis d. l. Cicero: *quam*
habet, inquit, æquitatem, ut
agrum multis annis aut et-
iam seculis ante possessum,
qui nullum habuit, habeat:
qui autem habuit amittat:
ac propter hoc injuria genus
Lacedæmonii Lyſandrum E-
phorum expulerunt: Agin
regem, quod nunquam an-
teas apud eos acciderat, ne-
caverunt. Nec aliud quam
malevolentiam prodit Dori-
ci capitale supplicium, quo
mulctatum fuisse à Lacedæ-
moniis, apud Pausaniam nar-
rat

rat Androton, quod Rhodii in Atheniensium amicitiam venissent, à Lacedæmoniis defectione facta; cum is tamen unus omnium apertissimè horum studia apud eosdem Rhodios esset professus, propriisque triremibus navalí bello cum Atheniensibus pugnasset: quanquam & illud exemplum extenuet fides Androtonis ipsi Pausaniæ suspecta, cui videtur is voluisse ejusdem temeritatis Lacedæmonios arguere, cuius crimine se obligarunt Athenienses, cum Thrasylum & collegas, qui ad Argennias classe pugnaverant, capite damnarunt. Ut cunq;
de

de iis erit, quæ ad excusandos in his Lacedæmonios adducuntur, criminè certe absolvi non possunt, si, quæ admisere in Lycurgum, spectes: cui, ut est apud Valerium Maximum, v. c. 3.
neque vita summa sinceritas, neque constantissimus erga patriam amor, neque leges salutariter excogitatae auxilio esse potuerunt, quo minus lapidibus petitus, aliquando furore publico ejetius, etiam privatus oculo: ad ultimum ipsa patria pulsus esset.

§. IV.

Sed versa à Lacedæmoniis ad Athenienses contemplatione, circumspetio

tiori quam cæteri cura hi
videntur libertatem à poten-
tiorum ambitione, quæ ex-
surgere aliquando in status
exitium timebatur, munire
voluisse, ut lege non tan-
tum lata, sed etiam rigi-
dius quam jus ullum pati-
tur idoneum, cum illis a-
gere non dubitaverint. Pri-
mum enim eis legem O-
stracismi opposuerunt, quos
videbant vel gloria vel o-
pibus eminere, vel amicis,
vel partium favore, vel au-
toritate præ cæteris pollere:
persuasi hos ambitione &
insolentia, affectibus omni-
um libertati summe noxiis,
ad quævis audenda facilli-
mè concitari posse. Indi-
tum

cum huic legi fuit nomen
 ἀγακισμὸς, quod & alioquin
 ἐξαγακισμὸς efferebatur, a te-
 stula, quæ Græcis est ὄντα-
 κος, cui nomen viri, qvi
 exsulare jubebatur, inscri-
 ptum fuit, suffragii vice in
 destinatum locum conjici-
 enda. Etiam vulgari ver-
 bo dicebatut ~~κεραμικὴ μάσιξ~~,
 cuius caussam exponit
 Hesychius, qvia in te-
 stulis figulinis inscribi solita
 fuerint nomina Latinis au-
 diebat testularum exsiliū.
 Opus autem ipsum, ut est
 apud Julium Pollueem, vo-
 cabatur ἀγακοφορία. Ceterum
 nomen huic speciosum præ-
 texebatur, ut non facinoris
 pœna, sed autoritatis Σ po-
 tentie

tentia gravioris diceretur de-
pressio & coercitio: esset inve-
dia mite lenimentum, quo
stomachus ex offensa motus
in vindictam nullam atroci-
orem, sed in exsilio de-
cennale effundebatur. Plut.

E. 322. Arist. Inde his qui Ostra-
cismo damnati fuerunt, cau-
cum voluerunt, ut nec in-
fames haberentur, nec ut
damnati, sed velut reipu-
blicae molestiores, magis ob
virtutis emulationem, quam
vitiorum vituperium, Ut
Pollux loco modo cit. testa-
tur; cui assentitur Diodo-
rus Siculus, qui hoc exsili-
lum ab Atheniensibus ait
institutum fuisse, non utiq;
tam ad puniendam pravi-
tatem,

satem, quam ad reprimendam coercendamque potentium ambitionem, superbiaeque occurrendum, ut exilio fracti discerent cum concubibus vivere. Hinc & indulsum his, ut bona intacta retinerent; Quare ostracismus in eo differebat ab exilio, quod hoc ignominia consequatur & amissio bonorum, præterea nullo circumscribatur vel tempore vel loco, quorum tamen utroque definiebatur Ostracismus.

§. V.

ERAT igitur Ostracismus diminutio potentiae ci-vium eorum, qui in libera Atheniensum civitate, vel

ob excellenter virtutem, vel
odios, vel populi faciem ti-
mabantur, decem annorum
ad certum locum extermina-
tione, per testularum collec-
tionem. sed sine famae lafio-
re injuncta. Ad modum,
quo exsecutioni mandata
Ostracismi lex fuit, perti-
nere invenimus: ex testis
supracit. monio Pollucis; ut popu-
lus totus testis sententiam
ferret; tum ut in concio-
ne non adessent pauciores
quam sexies mille. Intra-
se deinde populum in de-
cem tribus distributum, per
totidem aditus in locum
fori septum, præsidentibus
novem Archontibus ac se-
natu, clarum est ex Scholi-
aste

aste Aristophanis ad Equites, iterumque ex Pollucis ^{p.m. 233.} loco sapius laudato. Eundem modum latius paulo persequitur Plutarchus, testulam quinque, concione ex tota Attica in urbe invocata, sumisse, eamque cum ei inscripsisset, quem civem vellet exigere, in forti quendam locum tulisse, cancellis uniuersus septum. Inde Archontas primo testas iisdem nominibus signatas posuisse seorsim, eaurundemque mox numerum iniisse; qui si sex millibus esset minor, inancem fuisse exostacismum: constitutum vero exsilium decennale, si vel sextum implevisset

xi. visser millenarium, vel superasset. His gemina refert Diodorus Siculus, nisi quod in definiendo tempore exsilii, corruptus locus ab aliorum fide differat.

§. VI.

IN origine Ostracismi tradenda admodum variae variorum sententias videmus. Sunt alii, qui ejus originem ad Thesea decimum Atheniensium sive Regem, sive Prætorem rejiciunt, ut faciunt Svidas, Eusebius in Chronicō & Aristophanis Scholiastes ad Plutum, qui & hunc Thesea, Lyco maximè impulsole, relegatum narrat.
Rursus

Rursus ab Æliano traditur,
Clitthenem primum intro-
duxisse, ut testarum judicio
pellerentur in exsilium po-
tentes, & ipsum naclum
fuisse illam damnationē pri-
mum. Diodorus vero Siculus,
ubi de Themistocle agit, mox
ab egestis Tyrannis Pisistra-
tidis institutum esse memo-
rat ostracismum. Ab hoc
non dissentit Plutarchus in
Nicia, qui addit Hippa-
chum Cholargensem pri-
mum fuisse, lege tunc re-
cens lata, pulsum. Deniq;
post alios Hippiam Pisistrati
filium, autorem Ostracismi
facit in *de republica Hera-
clides*. Cæterum, ut in-
venimus variasse scriptores in
con-

constituendo ostracismi initio, ita videmus eos in certo termino convenire, nec ultra Hyperboli ejectionem cum extendere. Hic cum homo esset nequitia & sceleribus infamis, contigisset q; ut hac poena pelleretur, indignatus populus eo exsilio genere mulctatum, quo siveisset in viros illustres, opibusque ac virtute conspicuos uti, re tanquam conspurcata & Iudibrio habita, illud abrogavit antiquitque.

§.VII.

Quanquam igitur extremo tempore factum est, ut præter morem O-

Ostracismo exoneraretur ci-
vitas hominibus perfictæ
frontis & nefariis, ordina-
rie tamen in viros exerce-
batur , qui nimia poten-
tia & virtute suspecti, cre-
debantur immodica ac li-
bertati aduersantia affe-
ctare. Sic sola nimia po-
tentia & virtutis suspicio-
ne pulsi hoc judicii gene-
re sunt Aristides, Themis-
tocles, Cimon, Thucydi-
des, alii. Estque præcla-
rum illud dignumque , cu-
jus ad posteros permaneat
memoria, quod Aristidi
accidit, cum ad comitia
exercendi hujus judicii cau-
sa populus coisset, atque
in eo una homo quidam
illi-

illiteratus & plane rudis.
Hic ergo, cum ipse, quod
sibi placeret, literis trade-
re non sciret, Aristidi, ut
uni de plebe, testulam de-
dit, rogans eum, ut no-
men Aristidis inscriberet:
quærenti Aristidi, quid in
ipsum ille admississet, respon-
dit, ne notum quidem
cum sibi esse, verum ægre-
se ferre, quod passim ju-
stum eum dici audiat. So-
lum ergo justi nomen po-
pulum offendit, qui Ty-
rannidis affectionem quæ-
rendi nominis istius causam
suspiciabatur. Nec id satis,
quin si publicum bonum quis
præ ceteris promovere vi-
deretur, justa id in eum
edui

odii causa fuit, quod Ari-
stidis exemplū, ut est apud
Plutarch. <sup>Arist. p.m.
§ 20.</sup> idem declara-
vit. Hic enim Quæstor
creatus, cum demonstraret
& sui temporis quæstores
plurimum pecuniæ avertis-
se, magna coitione in eum
facta, peculatus ipsum, cum
rationes referret, populus da-
mnavit. Liberatus tandem
& iterum quæstor designa-
tus, cum in executiendis ex-
acte singulis remissorē se ex-
pilantib⁹ pro more ærarium
præberet, horumq; prensatio-
ne iterum, quæstor desti-
nare cur: castigavit popu-
lum, aspersum se labe in-
cusans, cum in magistra-
tu verfaretur innocenter;
præ-

præclarum videri civem, cum multa depeculatoribus condonaret; se misereri eorum, apud quos obsequi improbis, quam conservare commoda publica, honorabilius esset.

§. VIII.

Nec Ostracismi tantum lege, qua tanquam se-
pimento libertatem prætexe-
bant, obstringi se ad hanc
severitatem putabant, sed
extra hanc quoque, cum
se viris conspicuis pruden-
tia & consilio, rebusque
gestis inæquales esse vide-
rent, si species aliqua se
offerret in eos sæviendi, il-
lam ut veram causam odii
captabant. Cum ergo vir-
tutes

tutes quoque in partem cri-
minis sic vocarentur, faci-
le erat Miltiadem, tantum
virum, qui patriam libera-
vit clade Persarum trecen-
torum millium, in jus du-
cere & accusare: nec hoc
tantum, sed mortuum quo-
que quasi debito obstrin-
gere, ut easdem, in quibus
ipse occubuit, catenas, tan-
quam hæreditarias filio Ci-
moni traderet: quasi ei in-
vitamento futuras, quo tan-
ti Patris filius, & ipse ma-
ximus ætatis suæ dux eva-
surus, accendi ad æmula-
tionem paternæ virtutis de-
beret. Phocion autem si in-
medium adducatur, quam
non inimicam fuisse civi-
bus

bus suis patriam testabitur?
In supplicium enim abre-
ptus, exclamanti cum lacry-
mis Emphyleto, O quam
indigna perpeteras: at non i-
n opinata, voce miserabili
respondit: hunc enim exi-
tum habuere plerique clari-

Xenoph. viri Athenienses. Tristibus
Hist. Grece
lib. I. p. m.
349. seq. tandem exemplis eorum,
qui ingratam patriam exper-
ti fuere, annumerandi oc-
currunt sex duces, Pericles,
Diomedon, Lysias, Aristocra-
tes, Thrasylus, Erasiniades, (A-
ristogene & Protomacho
à pugna non reversis)
qui licet à prælio na-
vali cum Lacedæmoni-
is | commisso, superiores

magna laude discesserent,
qum naufragis & sub-
mersis navibus, coorta
ingenti tempestate impedi-
ti subvenire non possent,
quasi ob culpam neglig-
entia, interempti fuerunt.
Nec est, ut poste-
ros credamus mores majo-
rum mutasse; hos enim
constat & Theseumi & So-
lonem simili odio persecu-
tos fuisse; illum quidem
in Scyron insulam ab Athe-
nis iisdem pulsum, quas
ipse claras reddidit, coa-
ctis in unam urbem civibus,
viciatim ad id tempus disper-
sis, formataque amplissi-
ma republica, ut sine
eo si tuissent, sine nomine

man-

mansissenr, perpetuis obli-
vionis tenebris involutæ:
hunc autem coactum, ut se-
nectutem in Cypro profugus
exigeret, qui latis præclaris
legibus, imperium, quan-
tum in ipso fuit, Atheni-
ensibus perpetuum condic-
disset.

SECTIO POSTERIOR.

§. I.

UT haec tenus pro ratio-
ne instituti vidimus,
quo plerumque fuerint A-
thenienses animo in eos,
qui aut virtute cæteros an-
tecedebant, aut ultra pri-
vatorum conditionem po-
tentia, opibus, favore po-
puli

puli & clientelis pollere vi-
debantur; sita non alienum
erit, in ejus rei rationem,
quantum per ingenii renu-
ratem, quamque brevissime
fieri licet, inquirere. Ma- *Disp. lib.*
chiavellus in tractatione *I. c. 28.*
quæstionis, cur Romani
erga suos cives minus in-
grati quam Athenienses er-
ga suos fuerint, causam
affert, quod Romanis de-
fuerit *suspicio*, eoque nec
habuerint occasiōne in quem-
quam durius quidquam pa-
trandi. Athenienses vero, quia
in ipso flore Pisistratus eos
oppresit, **E** sub specie de-
clarandæ beneficentia iis li-
bertatem ademit; postquam
C liber-

libertatem deinde recuperassent, memores ait injuriarum atque ipsius servitutis, quam perpesi fuerant, vel leví occasione de suis civibus male suspicatos fuisse: cumque severi libertatis defensores esse vellent, non delicta civium solummodo, verum etiam delictorum suspicionem persæpe puniisse. Populum enim, qui libertatem recuperavit, severiorē esse illius vindicem, quam eum, qui eam à majoribus suis acceptam conservavit. Hoc evidentius adhuc apparēt, ubi attenderimus ad ea, quæ

*Lib. de A. commemorat Xenophon
theniens. dicendo: Atheniensēs eam
Rep. rei.*

reipublicæ formam prætulisse aliis, in qua improbos homines bonis esse meliori conditione maluerunt, eorumque instituta damnat, ut cæteris Græcis absurdæ, inepta, nefaria; Sed tamen eadem simul laudabilia prædicat, quia corruptæ populi Atheniensium consuetudini meliora non convenirent. Nec diversa ab his apud Plutarchum pronunciat legislator eorum Solon, cum leges à se latas non ausus quidem fuit optimas prædicare; Sed *in tantum optimas esse dixit, quantum capere possent Athenienses.* Quorum ex testimoniosis cum

C 2

ma-

Vita Soloni.

n.s.p.m. 86

manifeste pateat, Atheniensium instituta non tam ad normam justitiae & æquitatis comparata, quam ad libertatem vindicandam & in perpetuum conservandam directa ac destinata fuisse; unde nec mirum illos ad hunc tantum finem quocunque modo obtinendum tendentes, in extrema qvædam prolapsos fuisse.

§. II.

Quousque progressa furerit licentia plebis Atticæ exponit, l. supra cit. Xenophon luculentiter: pamperes, inquit, ac populus

pulus plus possunt, quam nobiles & divites, idque hanc ob causam, quod plebs & naves agat, & potentiam reipublicæ acquirat; adeoque gubernatores & illi qui exhortantur nautas, & quinquagenum remigum prefecti, & proretæ, & navium fabricatores illi ipsi sunt, qui multo magis reipublicæ potentiam amplificarunt, quam cives, quam nobiles, quam optimates; quis mirabitur, si nullum apud eos virum bonum & fortis legerit, citra invidiām prospere ad extremum perduxisse vitam? quis accidisse Theseo, quod summotus

motus à patria illi humo
illatus fuerit , in quam
deportari exules solebant &
quis Soloni cæterisque con-
tingit, quod aut solum ver-
tere, aut indigna alia à
suis pati coacti fuerint? Quia
enim in populi principatu,
plebis utilitas unice specta-
tur, atque in eo fine pro-
movendo impediri se nobi-
liorum consilio & viribus
vident, qui hic vivunt, si-
mulque prospiciunt, hos non
ulterius, quam quousq; oc-
casio præsentem immutandi
statum nulla offertur, do-
minium suum perlatores,
non possunt non imperium
illorum quam maxime o-
disse:

disse: contra, hos solos
 in magistratus sibi appetere,
 quos norunt licentiae
 populari non adversaturos,
 quosque credunt, facile
 passuros, ut unusquisque
 libertate sua, quam in im-
 punitate consistere putant,
 perpetim fruatur. Et hoc,
 si quem alium, populum
 certe Atheniensem respexit
Xenophon aperte prodit: *Lib. cit.*
Qvod si, inquit, *locuple-*
tes *&* *potentes in urbibus*
plurimum valeant, nimirum
perexiguo tempore populus *Ae-*
theniensis imperio fruatur.
Idcirco bonos quidem affici-
unt ignominia, facultati-
bus spoliant, in exsilio
ejici

ejiciunt, occidunt: malos
autem augent.

§. III.

Sequitur hinc, cum pa-
pularis gubernatio in-
temperans valde sit, ut
plebs sive pauperes multi eo
quoque leges suas dirigant,
ut divites exhaustant, quos-
que vident se prudentiores,
& altiora agitare consilia,
deprimant, ne resistere si-
bi ulla ratione queant: va-
riis in eam rem excogita-
tis modis, judiciis, publi-
cationibus bonorum, tabu-
lis novis nonnunquam,
interdum agrorum divisio-
nibus

nibus, quibus suum quoq;
Ostracismum addiderunt A-
thenienſes. Hic quum ad
debilitandos viros quosque
virtute & gloria eminentes
inventus sit, scire juvabit,
quid de eo haberí debe-
at, damnaudusne prorsus
sit, ut temerarius, & sim-
pliciter injustus, an probari
aliqua ex parte queat? Nam
justum habitum fuisse Athe-
niis negari non potest. Nec
desunt viri doctrina & pru-
dentia insignes; qui ejus
justitiam propugnare con-
tendunt, quibus sua au-
toritate praetere voluit Xe-
nophon. *Non enim Athenienſes improbe in eo fa-*
cere

cere inquit, quod postquam
iis visum fuit, tam cor-
ruptum statum sequi, ea ad-
jungant instituta, qua ejus
conservationi inserviunt. Hu-
jusmodi enim administras-
tione ait effici, non ut o-
ptima sit civitas illa quidem,
sed ut popularis potestas ita
maxime conservetur. Popu-
lum enim non velle bene con-
stituta civitate servire, sed li-
berum esse & dominari. Pra-
vam autem constitutionē non-
curare. Nam quod tu pu-
tas non bene constitutum
in hoc ipso ita esse plebis po-
tentiam & libertatem

§. IV.

DE æquitate igitur O.
str.

stracismi hoc, nisi fallor,
videtur pronunciari posse:
Si relegationis hujus lex in
remedium adhibita contra
eos fuisset, quorum aut vir-
tus, aut potentia noxia cre-
debat, & quos indubius
constabat in dictiis, res nova-
re velle & consilia aut sin-
gulorum, aut publicæ utili-
tati inimica agitare, qvæ
tamen non ita forent ma-
nifesta, ut eorum auctores
plene convinci, damnari &
gravius plecti possent, hoc
inqvam casu eam improban-
dam non esse, sed justitia o-
mnino nixam fuisse affir-
mamus. Hic quidem pri-
mus idemque palmarius est
finis

finis, quem societates ci-
viles sibi propositum habent,
ut singuli, qui in illis de-
gunt, cujuscunque condi-
tionis fuerint, non tantum
a violentia externa, sed
mutuis quoque injuriis tu-
ti maneant atque securi.
Unde colligeretur, nemini-
nem aliquo malo unquam
adfligi debere, nisi prius
certissimis argumentis pro-
batum fuisset, eundem a-
liquid criminis commisisse,
quod etiam omnes fere mo-
ratiores populi & olim &
nostra ætate, ut fulcrum
quoddam publicæ ac pri-
vatæ securitatis constanter
observarunt. Sed illa tamen

tem-

tempora nonnunquam in-
cidere possunt, quibus ci-
vium aliquis justam in su-
spicionem adducitur ma-
chinationis contra publi-
cam incolumentatem dire-
ctæ, quam nec alii vali-
dis adstruere argumentis,
nec ipse sufficienti purga-
tione diluere valet. Ubi
veritas liquido investigari
nequit, etiamsi omnes pos-
sibles rationes ad hoc ten-
tatae fuissent, nec aliis mo-
dis communi securitati
prospici potest, non video
justitiæ & æquitati conveni-
ens esse, ut salus totius
civitatis ob unum homi-
nem in dubio atque anci-
piti

piti versetur, præcipue
quum vix præsumi possit,
eundem omni vacare culpa,
qui talem contraxerit su-
spicionem. Si casus extre-
mæ necessitatis efficit, ut ea
privatis quandoque agere
liceat, quæ illo absente pro
enormibus peccatis haberent-
ur, nec mirum integras ci-
vitates graviora pericula &
damna asperiori medela præ-
venire, quod hisce vel id eo
concessum esse creditur,
quia tot hominum salutem
suo comprehendunt finu,
eujus conservandæ studiuni
ipsa mortalium pectoribus
altissime infixit natura. Quod
si quis innocens tali fulmi-
ne

ne percelleretur, huic conscientia integritatis dolorem ex immerita calamitate conceptum mitigaret, socia- ta eidem spe melioris fortunæ, quam vitæ puræ & intaminatæ providentia re- servare solet. Qui vero in re incerta atque illiquida suo incommodo publicum bonum redimere coguntur, in hos durius consulendum non est, quam urgens exigit necessitas, intra quem modum populi justi sensu imbuti semper hanc restrin- xerunt severitatem. Tibe- II. *Annal.*
rium narrat Tacitus Germanico sibi suspecto imposu-
isse, cum cum, turbatis
rebus

rebus orientis, specie ho-
noris abducere sicutis legi-
onibus statuit, novisq; pro-
vinciis præficere. Eodem
intuitu Ferdinandus Con-
salus, ut memorat Gvico-
ciardinus, cum regnum
Neapolitanum regi suo
Ferdinando Arragonico sub-
jecisset, ademtis exerciti-
bus & munitis locis, in
Hispaniam abductus fuit;
quia scilicet publicæ utilita-
ti id consultum videretur,
ne parta ipsi gloria occasio
esset rcs novas moliendi,
quod cautione certe illa
dignum, immo tali casu ne-
cessariū pronunciant Politi-
ci. Quod ipsum si in re-
publis

publica Romana observatum tempestive fuisse, incorruptam servassent libertatem, quam initio factiōnibus, tum armorum civilium in medio foro tentamentis, tandem apertis inter cives bellis primum turbavit, mox evertit paucorum nimia potentia, nec de ea vindicanda sero cogitassent, *cum mala per longas invalere moras.*

§. V.

Cæterum ad Atheniensēs quod attinet, cum ex mera suspicione saepe a-

D

ni-

nimadverterent in eos, quos
præmiis afficere decebat,
causamque struerent, quæ
nulla in præsenti esset, sed
cautelam calus ejus, qui
existere posset, si poten-
tiam suam & opes, aut
virtutem, qui his pol-
lebant, in instrumentum e-
xitii publici aliquando con-
verterent, tantum abest,
ut eorum institutum ulla
justitia se prudentiori cui-
quam probet, ut securita-
tem, ob mala, quæ ab
ejectis in vindictam expe-
standa sunt, evertere poti-
us queat, quam promove-
re. Quanquam enim ne-
mo est, qui non & norit

& fateatur, non esse gra-
vius quicquam in patri-
am consulendum, ambitio-
sos tamen & injuriæ impa-
cientiores adeo illud non
coercet, quin speciem ma-
joris boni quandoque si-
stat

- - *vindicta, bonum vita
jucundius ipsa.*

Nec generofis animis,
quibus meritorum suorum
in cives ratio benè constat,
inflicturn doloris vulnus a-
deo in cicatricem coit, ut
non facile recrudefcat, si
occasio ostentetur; nec pri-
vatam vitam ita degere
possunt magnis dignitati-
bus innutriti, ut novis re-
bus

bus, si possint, non im-
mineant. Nuncianti ergo
Alcibiades, quod ipse cum
comitibus capite damnatus
esset Athenis, at nos, in-
quit, demonstrabimus illis
Alcibiadem vivere: simulq
se ad Lacedæmonios con-
tulit, ac bellum Decelianum
ab urbe Decelia cognomi-
natum excitavit in Atheni-
enses. Cum igitur alii se-
se instrumenta affigendi
patriam hoc modo præ-
buerint, alii remedium
effugiendæ invidiæ quæsive-
rint sui à vulgi oculis sub-
ductionem, quod Nepos
XII. 1.3.4. testatur Chabriam fecisse;
nec cum solum, sed o-
mnes

mnes fere principes Athenis libenter abfuisse, quod tantum se ab invidia putabant futuros, quantum a conspectu suorum recessissent: recte omnino monet Ari. III. Polit. 9. stoteles, sarius esse provide-re ab initio, ne exemplo Atheniensium tali medicina sit opas: quæ cujusmodi rationibus adhibenda sit, notatum à Politicis ubivis reperire est.

§. VI.

Huiusmodi autem injuriis virtutes & beneficia rependere cum utiq; sit superbum nimis, tum præcipue Athenis intolera-bile

§4

N. c. 6. **bile esse debuit, in qua ur-**
be, ut ex Valerio Maxi-
mo videre est, actio etiam
adversus ingratos constitu-
ta fuit. Et mireris, cur
ab Areopagitis, quorum
tanta justitia & sanctitas
ferebatur, tam asperis po-
puli judiciis non interces-
sum fuit, ut Æschinem te-
merè à populo condemnata-
rum eripuerunt; nisi dicas,
hos, ut Aristidem in pri-
vatis rebus summè justum,
in republica multa iniqua-
pro tempore patriæ perpe-
trasse: concedendas popu-
lo fuisse has artes ad salu-
tem publicam; elevari e-
nim, si Diis placet, com-
mis-

missa in fraudem honesti, illo apud Tacitum posse: *a. An. XIV.* liquid ex iniquo omne magnum exemplum habet, quod contra singulos utilitate rependitur. Sed vero coercendi erant fontes, nunquam in cautionem multandi innocui: Et frivolum est, injustè Atheniensis nihil fecisse, quia omnia ex decreto fierent maximæ postestatis; rectè enim Aristoteles, tanto censet maiorem injustioremque esse illam injustitiam, quæ munita veluti lege exercetur. Justè igitur eos ob hoc ipsum notandos hac sua sententia cen-

III. Polit. 10.

56

XLV.c.38. censuit Livius: Populus
Atheniensis lacerare invio
dia principes suos sverit.

S. N. H.

